Europos Sąjungos Taryba

Briuselis, 2026 m. lapkričio 26 d.
(OR. en)

16472/26

FISC 435
ECOFIN 1576

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2026 m. lapkričio 24 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2026) 629 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI dėl to, kaip veikia 2010 m. kovo 16 d. Tarybos direktyva 2010/24/ES dėl savitarpio pagalbos vykdant reikalavimus, susijusius su mokesčiais, muitais ir kitomis priemonėmis, nustatyta tvarka

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2026) 629 final.

Pridedama: COM(2026) 629 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2026 11 24
COM(2026) 629 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl to, kaip veikia 2010 m. kovo 16 d. Tarybos direktyva 2010/24/ES dėl savitarpio pagalbos vykdant reikalavimus, susijusius su mokesčiais, muitais ir kitomis priemonėmis, nustatyta tvarka

Įvadas

1. Visi turėtų mokėti savo mokesčių dalį. Jei mokesčiai nesumokami, mokesčių administratoriai, siekdami juos surinkti, turi imtis išieškojimo veiksmų. Tačiau mokesčių administratorių kompetencija apsiriboja savo šalies teritorija. Jie negali imtis išieškojimo veiksmų užsienyje, nors skolininkai gali būti persikėlę į kitas šalis arba jose turėti turto. Siekdama spręsti šią problemą, ES priėmė teisės aktus, pagal kuriuos valstybės narės gali teikti savitarpio pagalbą išieškant mokesčius, muitus ir taikant kitas priemones. Ši teisinė sistema nustatyta Direktyvoje 2010/24/ES (toliau – Išieškojimo direktyva)[1]. Dabar, kai direktyvos nuostatos perkeltos į nacionalinės teisės sistemas, valstybės narės turi padėti viena kitai keisdamosi informacija, pranešdamos apie dokumentus, vykdydamos mokestinius reikalavimus prašančiosios valstybės narės vardu ir prireikus imdamosi prevencinių priemonių.

   Savitarpio išieškojimo pagalba padeda užtikrinti, kad visi mokėtų mokesčius, ir išvengti mokestinio sukčiavimo bei valstybių narių biudžeto nuostolių. Taip ES skatinamas teisingumas ir nediskriminavimas.

2. Komisija kas penkerius metus turi atsiskaityti Europos Parlamentui ir Tarybai apie šios išieškojimo pagalbos tvarkos veikimą. Šioje ataskaitoje, kuri apima 2020–2025 m. laikotarpį, pristatomi tolesni veiksmai po 2020 m. gruodžio 18 d. Komisijos ataskaitos COM(2020) 813[2].

3. Rengdama šią ataskaitą, 2025 m. Komisija pradėjo išsamų visų valstybių narių tyrimą, prašydama pateikti tiek kiekybinius, tiek kokybinius duomenis įvairiomis su mokesčių išieškojimu susijusiomis temomis. Klausimyne daugiausia dėmesio skirta nacionalinių centrinių ryšių palaikymo tarnybų organizavimui ir ištekliams, tinkamam e. formų naudojimui siunčiant pagalbos prašymus ir į juos atsakant, Išieškojimo direktyvoje nustatytų terminų laikymuisi, ginčijamų reikalavimų ir senaties terminų poveikiui ir galimybei taikyti prevencines priemones. Juo taip pat buvo siekiama geriau suprasti, kaip naudojamos turimos priemonės, prašant valstybių narių pateikti duomenis apie jų nacionalinius išieškojimo rodiklius ir nurašymo praktiką, bendradarbiavimą su nemokumo administratoriais, prašymų grąžinti PVM tvarkymą ir PVM, kuris liko nesumokėtas pagal vieno langelio sistemą (VLS), išieškojimą[3]. Galiausiai atliekant tyrimą valstybės narės buvo paragintos pareikšti savo nuomonę apie administracinę naštą, daugiašalių veiksmų ir kitų galimų ES teisės aktų reformų galimybę ir bendradarbiavimą su trečiosiomis valstybėmis. Į gautus atsakymus atsižvelgta šioje ataskaitoje pateiktoje analizėje. Tačiau ne visos valstybės narės tinkamai ir laiku atsakė į šio tyrimo klausimus. Viena valstybė narė nepateikė jokių atsakymų.

1. Pokyčiai po ankstesnės ataskaitos

4. Ankstesnėje ataskaitoje nustatyti **penki prioritetiniai veiksmai**:

---

[1] 2010 m. kovo 16 d. Direktyva 2010/24/ES dėl savitarpio pagalbos vykdant reikalavimus, susijusius su mokesčiais, muitais ir kitomis priemonėmis, OL L 84/1, 2010 m. kovo 31 d.

[2] 2020 m. gruodžio 18 d. Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai COM(2020) 813 dėl to, kaip veikia Tarybos direktyva 2010/24/ES nustatyta tvarka.

[3] Pagal Sąjungos VLS sistemą ES valstybėje narėje įsisteigę apmokestinamieji asmenys, tiekiantys prekes ar teikiantys paslaugas privatiems klientams kitose valstybėse narėse, savo valstybėje narėje (VLS registravimosi valstybėje narėje) gali deklaruoti ir sumokėti tose kitose valstybėse narėse (vartojimo valstybėse narėse) mokėtiną PVM. VLS registravimosi valstybė narė surenka šį PVM ir vėliau jį perveda vartojimo valstybėms narėms.

1) gerinti statistinių duomenų, susijusių su mokesčių išieškojimo pagalbos naudojimu, rinkimą, siekiant geriau įvertinti savitarpio išieškojimo pagalbos veiksmingumą ir efektyvumą, atsižvelgiant į poreikį išvengti papildomo nacionalinių mokesčių administratorių darbo krūvio arba jį apriboti. Ypatingas dėmesys taip pat turėtų būti skiriamas ryšiui tarp darbo krūvio, susijusio su gaunamais pagalbos prašymais, ir valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, dislokuotų administracinių išteklių;
2) atskirų valstybių narių lygmeniu nagrinėti problemas, susijusias su nacionalinėmis išieškojimo taisyklėmis ar praktika, kurios trukdo sklandžiam savitarpio išieškojimo pagalbos veikimui, siekiant jas išspręsti;
3) išnagrinėti poreikius ir būdus, kaip pagerinti išieškojimo pagalbos sistemos veikimą ES lygmeniu;
4) gilinti tiek nacionalinių mokesčių institucijų, tiek mokesčių mokėtojų žinias apie savitarpio išieškojimo pagalbos teisės aktus ir didinti informuotumą apie juos;
5) išnagrinėti galimybes ir būdus, kaip skatinti ir palengvinti išieškojimo pagalbos teikimą trečiosioms šalims, atsižvelgiant į ES kompetenciją ir prioritetus.

5. Kalbant apie tolesnius veiksmus, susijusius su šiais prioritetiniais veiksmais, galima įvardyti **toliau nurodytus pokyčius**.

1) Siekdama palengvinti ir pagerinti statistinių duomenų rinkimą[4], Komisija sukūrė priemonę, leidžiančią automatiškai rinkti statistinius duomenis. 2025 m. pirmąjį pusmetį atliktas bandymas patvirtino bendrą jos patikimumą, nors jos tikslumą vis dar lemia tai, ar teisingai naudojamos išieškojimo pagalbos prašymų ir tolesnių veiksmų elektroninės formos.
   Nuo 2026 m. (dėl statistinių duomenų apie išieškojimo pagalbą 2025 m.) renkami papildomi atitinkami duomenys, pavyzdžiui, apie atsakymų savalaikiškumą ir pagalbos prašymų peržiūrų skaičių bei priežastis. Automatinis statistinių duomenų rinkimas ne tik didina valstybių narių teikiamų duomenų patikimumą, bet ir padeda mažinti joms tenkančią administracinę naštą.
2) Išnagrinėjusi atskirų valstybių narių lygmeniu iškeltus klausimus, 2023 m. Komisija ėmėsi ES bandomųjų veiksmų, susijusių su aštuoniomis valstybėmis narėmis, dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už išieškojimą, galimybių susipažinti su informacija apie banko sąskaitas ir kitą turtą, kad būtų įvykdyti prašymai pateikti informaciją, kuri yra svarbi mokesčių išieškojimo tikslais. Dėl šių veiksmų buvo pateikti keli paaiškinimai ir iš dalies pakeisti nacionalinės teisės aktai, taip pagerinant šių institucijų gebėjimą teikti reikiamą informaciją, kad būtų galima atsakyti į kitos valstybės narės prašymą dėl jų jurisdikcijoje laikomo turto.
3) Be to, 2024 m. spalio mėn. Komisija pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą, prašydama valstybės narės (Maltos) imtis taisomųjų priemonių: nebuvo laikoma, kad kitų jurisdikcijų reikalavimus reikia vykdyti tiesiogiai, prieš tai juos turėjo patvirtinti nacionaliniai teismai. Ši praktika prieštaravo Išieškojimo direktyvos 12 straipsnio 1 daliai, pagal kurią suvienodintam dokumentui, kuriuo leidžiama vykdyti reikalavimą valstybėje, į kurią kreipiamasi, suteikiama tiesioginė vykdomoji galia. Ši pažeidimo nagrinėjimo procedūra baigta 2025 m. įsigaliojus teisės aktų pakeitimams, kuriais nacionalinės taisyklės suderintos su ES teise.
4) Komisija taip pat skatino gilinti nacionalinių mokesčių administratorių ir mokesčių mokėtojų žinias ir informuotumą apie išieškojimo pagalbos teisės aktus,

[4] Pagal Direktyvos 2010/24 27 straipsnio 1 dalį, kiekviena valstybė narė turi teikti metinius statistinius duomenis apie prašymų pateikti informaciją, pranešti, vykdyti reikalavimą arba imtis prevencinių priemonių, per metus išsiunčiamų kiekvienai valstybei narei, į kurią kreipiamasi, ir gaunamų iš kiekvienos prašančiosios valstybės narės, skaičių ir reikalavimus, kuriems vykdyti prašoma pagalbos, atitinkančią sumą ir išieškotas sumas.

įgyvendindama įvairias iniciatyvas: rengdama reguliarius Išieškojimo ekspertų grupės posėdžius, specialius „Fiscalis“ praktinius seminarus naujiems pareigūnams, teminius praktinius seminarus konkrečiais klausimais, pavyzdžiui, mokesčių mokėtojų teisių apsaugos klausimais, ir pradėjo taikyti elektroninių formų naudojimo e. mokymosi modulį. Ši veikla papildė nacionalinius mokymus.

5) Išieškojimo pagalbos klausimas taip pat buvo nagrinėjamas tarptautinėse derybose. Pagal Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą su Jungtine Karalyste susitarta dėl naujos sistemos[5], o į asociacijos susitarimą, dėl kurio derėtasi su Andora ir San Marinu[6], įtrauktos nuostatos, taip pat surengtos derybos su Šveicarija ir Norvegija[7]. Šios iniciatyvos padeda bendradarbiauti išieškant mokesčius už ES ribų.
Atsižvelgdama į susitarimus, dėl kurių derėtasi su Jungtine Karalyste, ir tam tikras dvišales valstybių narių iniciatyvas, Komisija nustatė sunkumų, susijusių su suderinamumo su Sąjungos teise užtikrinimu. Prireikus Komisija ėmėsi veiksmų, kad paaiškintų teisinę sistemą ir užtikrintų būtinus pakeitimus, kad susitarimai būtų suderinti su ES taisyklėmis. Buvo primenama, kad mokesčiams ir muitams, kuriems taikomos ES ir Jungtinės Karalystės Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo išieškojimo pagalbos nuostatos, neturėtų būti taikomos atitinkamos susitarimų ir susitarimo memorandumų, dėl kurių valstybės narės derasi su Jungtine Karalyste, nuostatos. Taip pat buvo paaiškinta, kad dvišaliai ES valstybių narių ir Jungtinės Karalystės susitarimai neturėtų prieštarauti Susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo ir jo Protokolo dėl Airijos / Šiaurės Airijos išieškojimo pagalbos nuostatoms[8].

2. Valstybių narių tarpusavio pagalba vykdant mokesčių išieškojimą: ar ji veiksminga?

2.1. Prašymų skaičius, prašytos išieškoti ir faktiškai išieškotos sumos[9]

6. Pastaraisiais metais labai padaugėjo pagalbos prašymų. Šią tendenciją lėmė vis dažniau naudojami visų rūšių prašymai dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo mokesčių išieškojimo srityje. Tai yra prašymai pateikti informaciją, kuri, kaip galima numatyti, yra svarbi prašančiajai institucijai vykdant jos reikalavimus, prašymai pranešti adresatui apie

---

[5] OL L 149/10, 2021 m. balandžio 30 d. Naujosios nuostatos dėl savitarpio pagalbos išieškant mokesčius nustatytos Protokole dėl administracinio bendradarbiavimo ir kovos su sukčiavimu PVM srityje ir dėl savitarpio pagalbos vykdant su mokesčiais ir muitais susijusius reikalavimus, kuris yra pridėtas prie šio Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo.

[6] Pasiūlymas dėl Tarybos sprendimo dėl Susitarimo, kuriuo steigiama Europos Sąjungos ir Andoros Kunigaikštystės bei San Marino Respublikos asociacija, sudarymo Europos Sąjungos vardu, COM(2024) 189 *final*, 2024 m. balandžio 26 d.
Priėmus prie šio Susitarimo pridedamą Andoros protokolą, bus nustatytos naujos taisyklės dėl pagalbos vykdant reikalavimus, susijusius su importo muitais ir eksporto muitais. Šios naujos taisyklės nustatytos Andoros protokolo 25 straipsnyje, kuriuo pakeičiamos taisyklės, anksčiau priimtos pagal 2003 m. rugsėjo 3 d. EB ir Andoros jungtinio komiteto sprendimo Nr. 1/2003, OL L 253/3, 2003 10 7, 4–24 straipsnius. Dėl būsimų nuostatų dėl savitarpio pagalbos vykdant visus mokestinius reikalavimus su Andora ir San Marinu turėtų būti susitarta per ketverius metus nuo Asociacijos susitarimo įsigaliojimo (siūlomo Asociacijos susitarimo 63 straipsnis).

[7] Dabartinių derybų su Norvegija tikslas – išplėsti išieškojimo pagalbos taikymo sritį pagal galiojantį ES ir Norvegijos susitarimą dėl administracinio bendradarbiavimo, kovos su sukčiavimu ir reikalavimų vykdymo PVM srityje (OL L 195/1, 2018 m. rugpjūčio 1 d.).

[8] Žr. Komisijos ataskaitą Tarybai ir Europos Parlamentui pagal Tarybos sprendimo (ES) 2021/689 8 straipsnio 2 dalį dėl ES valstybių narių ir Jungtinės Karalystės derybų dėl dvišalės tvarkos ar susitarimų, susijusių su administraciniu bendradarbiavimu PVM srityje arba mokesčių išieškojimo pagalba, COM(2025) 16 *final*, 2025 m. sausio 28 d.

[9] Pažymėtina, kad tik nuo 2025 m. statistiniai duomenys renkami visoms valstybėms narėms naudojant automatinę priemonę.

dokumentus, susijusius su tokių reikalavimų vykdymu, prašymai imtis prevencinių priemonių, kad būtų užtikrintas būsimas reikalavimų vykdymas, ir prašymai imtis išieškojimo priemonių.

1 lentelė. Bendras visų valstybių narių gautų prašymų skaičius (2020–2025 m.)

	Prašymai pateikti informaciją	Prašymai pranešti	Prašymai imtis prevencinių priemonių	Prašymai vykdyti reikalavimus	Iš viso prašymų
2020	19 453	1 592	90	18 791	39 926
2021	21 952	1 488	124	20 711	44 275
2022	19 589	1 181	145	20 750	41 665
2023	22 058	1 202	297	28 325	51 882
2024	28 833	1 366	194	36 525	66 918
2025	29 792	1 796	526	39 397	71 511

Kai kurios valstybės narės gavo daugiau pagalbos prašymų nei kitos. Kiekvienos valstybės narės 2024–2025 m. gautų prašymų skaičiaus apžvalga pateikta 1 priede.

7. Be to, pastaraisiais metais išieškotos sumos apskritai didėjo, tačiau jos yra gerokai mažesnės už sumas, dėl kurių prašoma pagalbos.

2 lentelė. Sumų, dėl kurių prašyta pagalbos, ir išieškotų sumų apžvalga (2020–2025 m.)

	Sumos, kurias prašoma išieškoti (pagal prašančiųjų valstybių narių pateiktus duomenis)	Sumos išieškotos kitų valstybių narių prašymu, neatskaičius savo išlaidų (apie kurias pranešė valstybės narės, į kurias kreipiamasi)	Sumos išieškotos pateikus prašymus kitoms valstybėms narėms (apie kurias pranešė prašančiosios valstybės narės)
	EUR (suapvalinta iki 1 000)	*EUR (suapvalinta iki 1 000)*	*EUR (suapvalinta iki 1 000)*
2020	2 424 528 000	76 265 000	66 256 000
2021	2 604 570 000	65 794 000	82 008 000
2022	2 337 326 000	83 277 000	111 284 000
2023	2 991 038 000	104 427 000	129 637 000
2024	3 878 215 000	123 802 000	177 977 000
2025	5 083 807 000	151 427 000	150 471 000

2.2. Dėl valstybių narių pastangų teikti savitarpio pagalbą išieškant mokesčius

8. Sumos, dėl kurių prašoma išieškojimo pagalbos, ir sumos, kurias (tiek prašančiosios valstybės narės, tiek valstybės narės, į kurias kreipiamasi) nurodo kaip faktiškai išieškotas, labai skiriasi (2 lentelė). Tačiau reikėtų pažymėti, kad:
   - išieškojimo pagalba paprastai naudojama kaip kraštutinė priemonė po to, kai išnaudojamos nacionalinės išieškojimo priemonės[10]. Tai reiškia, kad išieškojimo

[10] Pagal Išieškojimo direktyvos 11 straipsnio 2 dalį, prašančioji valstybė narė, prieš prašydama išieškoti mokesčius kitoje valstybėje narėje, pirmiausia turi pasinaudoti savo nacionalinėmis išieškojimo procedūromis, išskyrus atvejus, kai akivaizdu, kad prašančiojoje valstybėje narėje nėra turto reikalavimui įvykdyti arba kad

pagalbos prašymai paprastai yra susiję su sudėtingais atvejais, susijusiais su senais (senesniais) reikalavimais;

- išieškojimo veiksmams paprastai reikia laiko. Net jei išieškojimas yra (iš dalies) sėkmingas, paprastai jis duoda rezultatų tik po tam tikro laikotarpio, o ne tais metais, kai pateikiamas atitinkamas prašymas;
- automatiškai renkami statistiniai duomenys apie faktiškai išieškotas sumas (turimi nuo 2025 m.) ne visada apima duomenis apie dalinio išieškojimo sumas, kurios yra vykdomų išieškojimo veiksmų dalis, nes šie duomenys ne visada nuosekliai pateikiami institucijų, į kurias kreipiamasi, pranešimuose prašančiosioms valstybėms narėms;
- duomenų apie visas tiesiogiai sumokėtas sumas nėra. Į statistinius duomenis apie faktiškai išieškotas sumas, kuriuos pateikė valstybės narės, į kurias kreipiamasi, o nuo 2025 m. – į statistinius duomenis, renkamus naudojant automatinę priemonę, neįtraukiamos sumos, kurias skolininkai sumokėjo tiesiogiai prašančiajai valstybei narei, kai valstybė narė, į kurią kreipiamasi, gavo išieškojimo prašymą. 2025 m. tokių tiesioginių mokėjimų buvo bent 6 116 (2 622 daliniai mokėjimai ir 3 494 visos reikalaujamos sumos mokėjimai);
- išieškojimo rodikliai ir išieškojimo veiksmų, kurių ėmėsi institucijos, į kurias kreipiamasi, rezultatai priklauso nuo daugelio veiksnių, kurių jos negali kontroliuoti. Pirma, kai siunčiamas išieškojimo prašymas, nėra aišku arba gali būti neaišku, ar valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, galima rasti skolininką arba turtą. Jeigu valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, išieškojimo galimybių nėra, institucijos, į kurias kreipiamasi, negali imtis jokių sėkmingų išieškojimo veiksmų. Be to, skolininkai gali sėkmingai užginčyti reikalavimo pagrįstumą, galbūt net pradėjus išieškojimo pagalbos procedūrą. Reikalavimai, kurie vėliau panaikinami arba sumažinami, į statistiką neįtraukiami (nes statistikoje atsižvelgiama į pradiniame prašyme nurodytas sumas)[11].

9. Vis dėlto, remiantis surinkta informacija galima daryti išvadą, kad administratoriai, į kuriuos kreipiamasi, ne visada deda pakankamai pastangų, kad patenkintų gautus prašymus. Tolesni veiksmai ne visada yra nuoseklūs, o pranešimai apie prašymų vykdymą dažnai pateikiami ne laiku ir yra netikslūs, visų pirma kalbant apie išieškojimo prašymus.

   Nuo 2025 m. renkami statistiniai duomenys apie pagalbos prašymų gavimo patvirtinimų ir tolesnių pranešimų, susijusių su pagalbos prašymų vykdymu, savalaikiškumą. Tačiau šie statistiniai duomenys turi būti renkami ilgesnį laikotarpį, kad juos analizuojant būtų galima susidaryti visiškai tikslų vaizdą apie valstybių narių, į kurias kreipiamasi, pastangas laiku įvykdyti pagalbos prašymus.

taikant tokias procedūras nebus galima atgauti visos reikalaujamos sumos, ir prašančioji institucija turi konkrečios informacijos, įrodančios, kad valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, atitinkamas asmuo turi turto, arba jeigu taikant tokias procedūras prašančiojoje valstybėje narėje kiltų neproporcingai didelių sunkumų.

[11] Kitų nuo institucijų, į kurias kreipiamasi, nepriklausančių veiksnių pavyzdžiai.

1. Viena prašančioji valstybė narė gali siųsti su tuo pačiu reikalavimu susijusius prašymus kelioms valstybėms narėms. Tokiu atveju reikalavimas turėtų (gali) būti įvykdytas tik vieną kartą. Net jei tas reikalavimas yra visiškai įvykdytas vienoje valstybėje narėje, pagalbos rodiklis kitose valstybėse narėse nerodys, kad šis reikalavimas yra visiškai įvykdytas, o rodys, kad reikalavimas visiškai neįvykdytas.
2. Jeigu prašančioji valstybė narė siunčia prašymą išieškoti grąžintiną PVM sumą, išieškojimo pagalbos statistikos priemonėje nebus atsižvelgiama į areštuotą grąžintiną PVM sumą, tačiau bus atsižvelgiama į visą nesumokėtos mokestinės skolos sumą (kuri gali būti gerokai didesnė už grąžintiną PVM sumą), taip iškreipiant išieškojimo pagalbos rodiklį, kuris būtų apskaičiuojamas remiantis šiais duomenimis.
3. Valstybė narė gavo prašymą išieškoti išskirtinę sumą, viršijančią 500 000 000 EUR. Galimas šio vieno reikalavimo neįvykdymas galėtų turėti neigiamą poveikį bendram valstybės narės, į kurią kreipiamasi, išieškojimo rodikliui.

2.3. Pagrindinės problemos, su kuriomis susiduriama vykdant išieškojimo prašymus

10. 2017 m. ataskaitoje dėl ES valstybių narių tarpusavio pagalbos vykdant reikalavimus pažymėta, kad *iš konsultacijų su valstybių narių mokesčių administratoriais matyti, kad pagalba vykdant reikalavimus tinkamai veikia nesudėtingomis aplinkybėmis (pvz., susijusiomis su pasienio darbuotojais), kai pagalba vykdant reikalavimus padeda išspręsti problemas, susijusias su tuo, kad mokesčių administratoriams trūksta tarpvalstybinės kompetencijos. Tačiau kitomis aplinkybėmis – pirmiausia, kai mokėtinos sumos nesurenkamos dėl skolininko nesąžiningų ketinimų, – pagalbą vykdant reikalavimus suteikti yra sunkiau, tokiu atveju taip pat sunkiau atlikti išieškojimą pačioje prašančiojoje valstybėje narėje*[12]. Šis pastebėjimas aktualus ir šiandien. Nepaisant padidėjusių išieškomų sumų, tebėra didelis atotrūkis tarp prašomų išieškoti ir išieškotų sumų.

11. Siekdama susidaryti aiškų vaizdą apie nesėkmingų išieškojimo prašymų priežastis, Komisija paragino valstybes nares išsamiai išnagrinėti penkių didžiausios vertės išieškojimu prašymų 2022–2024 m. laikotarpiu rezultatus. Surinkta informacija patvirtina, kad prašomos išieškoti ir išieškotos sumos labai skiriasi, o tai rodo, kad šie prašymai buvo įvykdyti tik iš dalies.

[12] 2017 m. gruodžio 18 d. Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl ES valstybių narių tarpusavio pagalbos vykdant reikalavimus, COM(2017) 778, 2.d punktas.

3 lentelė. Atvejų, kai išieškojimas buvo sėkmingas arba ne, apžvalga pagal prašančiąsias valstybes[13]

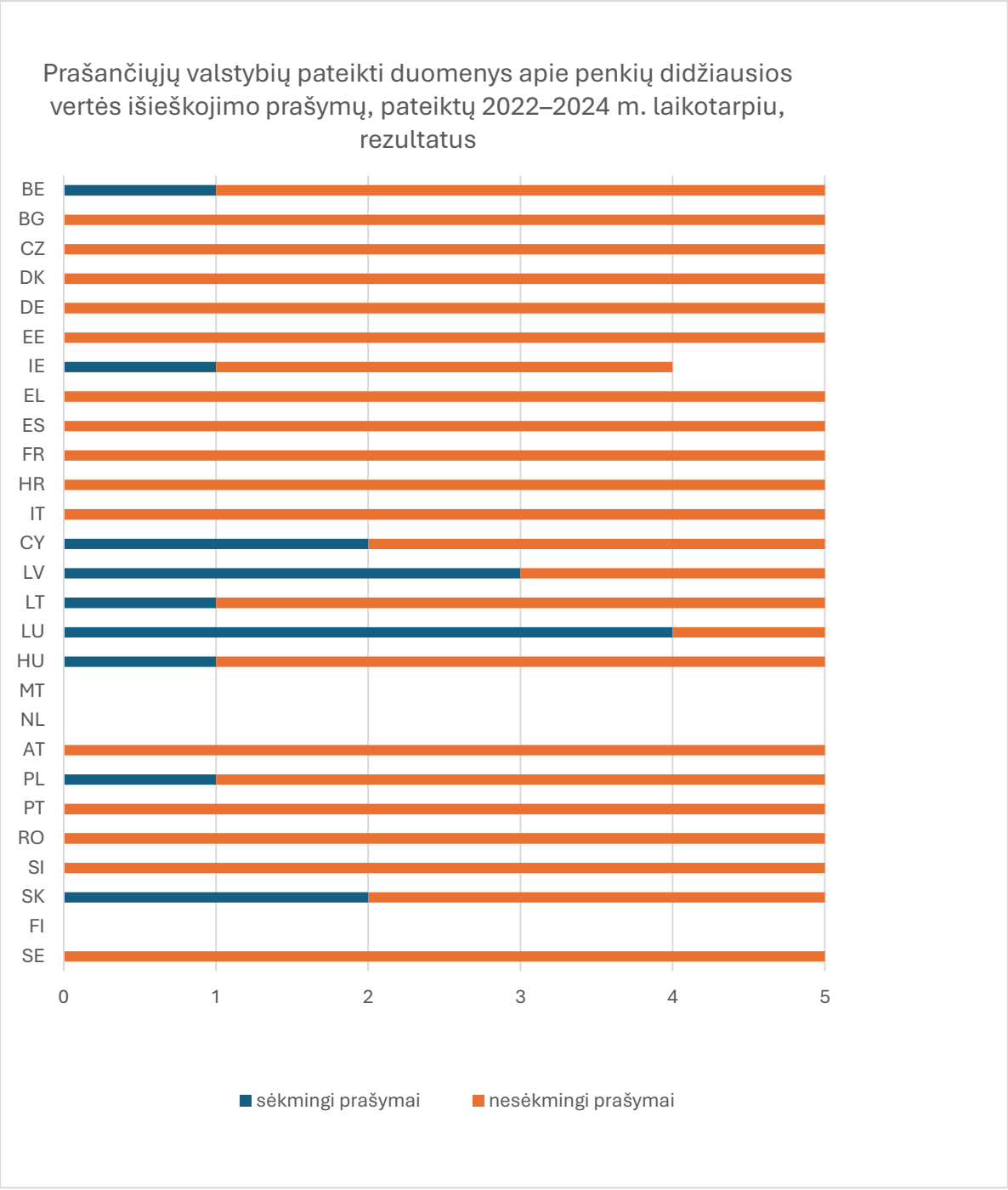

[13] Sėkmingas išieškojimas reiškia, kad valstybė, į kurią kreipiamasi, galėjo visiškai arba iš dalies įvykdyti reikalavimus, arba kad prašančiajai valstybei buvo atlikti tiesioginiai mokėjimai; nesėkmingas išieškojimas reiškia, kad neišieškota nieko arba išieškota tik nedidelė suma.
Per nagrinėjamąjį laikotarpį Malta tokių prašymų nepateikė; Nyderlandai nepateikė atsakymų atliekant šį tyrimą; Suomija į šį klausimą neatsakė.

4 lentelė. Atvejų, kai išieškojimas buvo sėkmingas arba ne, apžvalga pagal valstybes, į kurias kreipiamasi[14]

12. Remiantis surinkta informacija, dažniausios veiksmingos išieškojimo pagalbos kliūtys yra skolininko nemokumo statusas arba, kaip paaiškinta pirmiau, turto, kurį būtų galima panaudoti, nebuvimas valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teritorijoje ir tai, kad išieškojimas nebeįmanomas.

Tyčinio nemokumo bylos tebėra ypač sudėtingos dėl turto atsekimo tarpvalstybiniu mastu sunkumų ir dabartinio tarpvalstybinio bendradarbiavimo nemokumo srityje apribojimus.

[14] Sėkmingas išieškojimas reiškia, kad valstybė, į kurią kreipiamasi, galėjo visiškai arba iš dalies įvykdyti reikalavimus, arba kad prašančiajai valstybei buvo atlikti tiesioginiai mokėjimai; nesėkmingas išieškojimas reiškia, kad neišieškota nieko arba išieškota tik nedidelė suma.
Nyderlandai nepateikė atsakymų atliekant šį tyrimą; Suomija į šį klausimą neatsakė.

Tyrimas patvirtino, kad savalaikė prieiga prie tikslios informacijos (naujausios informacijos apie turto buvimą ir vietą, skolininkus ar kitus asmenis, atsakingus už atitinkamą mokestinę skolą) yra labai svarbus veiksnys siekiant, kad išieškojimo pagalba būtų sėkminga. Kai informaciją vėluojama pateikti, ji yra neišsami arba pasenusi, tai kenkia bendradarbiavimo veiksmingumui ir efektyvumui arba juos mažina.

Labai svarbu laiku pateikti išieškojimo pagalbos prašymus. Prašančiųjų valstybių narių vėlavimas įvertinti reikalavimus ir pradėti išieškojimo pagalbos procedūrą gali gerokai sumažinti sėkmingo išieškojimo galimybes.

Išieškojimo pastangoms dar labiau kenkia ilgos vertinimo ir audito procedūros, taip pat ilgas ginčų dėl mokestinių reikalavimų nagrinėjimas. Jeigu reikalavimai ginčijami, išieškojimo pagalbos iš esmės negalima prašyti, o laikas, kurio reikia galutiniam sprendimui dėl mokestinės skolos priimti, dažnai sumažina tikimybę, kad vėlesniame etape išieškojimas bus sėkmingas.

Be to, dėl sudėtingų ir dažnai kintančių mokesčių taisyklių gali padidėti užginčytų reikalavimų skaičius, o tai gali lemti tolesnį vėlavimą ir netikrumą.

3. Nacionalinio mokesčių išieškojimo ir tarpvalstybinės išieškojimo pagalbos gerinimas

3.1. Nacionalinio mokesčių išieškojimo gerinimas

13. Neišieškojus mokesčių susidaro didelė mokestinė nepriemoka. Nacionalinių metų pabaigos mokestinių nepriemokų duomenys pateikti 2 priede. Tačiau, nesant bendros nacionalinių mokesčių išieškojimo rodiklių vertinimo metodikos, sunku įvertinti išieškojimo rezultatus valstybėse narėse. Tyrimo respondentai nurodė, kad jų nacionalinių mokesčių išieškojimo rodiklių apskaičiavimo metodikos yra labai skirtingos. Kai kurios valstybės narės naudoja pagal laiką skaičiuojamus rodiklius (taikydamos skirtingus ataskaitinius laikotarpius), o kitos daugiausia dėmesio skiria nepriemokos dydžiui. Kelios valstybės narės taiko vykdymo užtikrinimo veiksmingumo koeficientus, o kai kurios iš jų integruoja politikos tikslus. Kelios valstybės narės neįtraukia skolų, kurių negalima surinkti, arba skolų, kurių grąžinimas sustabdytas, kad įvertintų faktinį išieškojimą, o kitos remiasi bendresniais atitikties rodikliais, kurie nėra tiesiogiai susiję su priverstiniu išieškojimu. Todėl rezultatų palyginamumą riboja pagrindinių apibrėžčių (pvz., nepriemokos, išieškotinos skolos, panaikintos skolos) skirtumai.

14. Nors nacionaliniai administratoriai toliau derino savo struktūras ir procedūras, kad sustiprintų išieškojimo pagalbą, reikia imtis tolesnių veiksmų.

15. Tebėra labai svarbios veiksmingos (visų pirma laiku pateikiant prašymus ir juos greitai vykdant) ir efektyvios mokesčių išieškojimo procedūros. Kai kuriems administratoriams tenka centralizuota atsakomybė arba jie užtikrina labiau integruotą požiūrį į įvairių kategorijų mokesčius. Šio požiūrio veiksmingumas priklauso nuo to, ar išieškojimo institucija turi visapusišką prieigą prie visos svarbios informacijos, kad galėtų taikyti visuotinę išieškojimo strategiją.

16. Taip pat labai svarbus geras mokesčių administratorių ir nemokumo institucijų ir (arba) administratorių bendradarbiavimas, visų pirma siekiant užtikrinti, kad sprendimai dėl bendros atsakomybės tyčinio nemokumo bylose galėtų padėti veiksmingai išieškoti lėšas.

17. Reikia stengtis sutrumpinti vertinimo ir užginčijimo procedūrų trukmę. Mokesčių taisyklių supaprastinimas, mokesčių tyrimų paspartinimas ir ginčų nagrinėjimo procedūrų supaprastinimas yra labai svarbūs siekiant išvengti vėlavimo, kuris kenkia išieškojimo perspektyvoms.

18. 2026 m. pradėjo veikti nauja programos „Fiscalis“ projekto grupė (FPG 069), kurios tikslas – nustatyti būdus, kaip pagerinti mokestinių skolų surinkimą ir išieškojimą naudojant lyginamąją analizę, skaitmeninę transformaciją ir bendradarbiavimo duomenis. Ši „Fiscalis“ projekto grupė suteiks galimybę geriau susipažinti su faktiniu nacionalinių išieškojimo procedūrų veiksmingumu. Šio projekto rezultatai padės nustatyti tolesnes galimybes ir tobulintinas sritis.

3.2. Tarpvalstybinės mokesčių išieškojimo pagalbos gerinimas

19. Siekiant optimizuoti tarpvalstybinių prašymų vykdymą, mokesčių administratoriai, į kuriuos kreipiamasi, turėtų užtikrinti, kad išieškojimas būtų vykdomas veiksmingai ir efektyviai, be reikalo nevilkinant.
20. 2025 m. ES AIAC bendrija[15] paskelbė gaires, kaip sumažinti mokesčių nemokėjimo riziką, įtraukiant išieškojimą į daugiašalės kontrolės priemones ir kitą pažangiąją tarptautinio administracinio bendradarbiavimo veiklą, susijusią su mokesčių apskaičiavimu ir kontrole.
21. Be nacionalinių išieškojimo procedūrų analizės, pagrindinis minėtos „Fiscalis“ projekto grupės (FPG 069) tikslas – padidinti mokestinių skolų surinkimo ir išieškojimo veiksmingumą, greitį ir teisingumą visose ES valstybėse narėse sukuriant paspartintą bendradarbiavimo mechanizmą, skirtą didelio masto tarpvalstybinėms mokestinėms byloms.
22. „Fiscalis“ projekto grupė (FPG046) įsteigta 2024 m., siekiant pagerinti mokėjimo ir išieškojimo procesus PVM vieno langelio sistemoje (VLS) , taip pat apsvarstyti, kaip spręsti mokėtino PVM nesumokėjimo arba nemokumo bylos iškėlimo VLS įregistruotoms įmonėms mokestines pasekmes. Siekiant įvertinti problemos mastą, atliekami tolesni tyrimai.

    Pagal Sąjungos VLS sistemą, (VLS) registravimosi valstybė narė surenka PVM ir jį paskirsto vartojimo valstybėms narėms. Vis dėlto atsakomybė už nesumokėto PVM išieškojimą tenka vartojimo valstybėms narėms, net jei mokesčių mokėtojas jose nėra įsisteigęs. Todėl vartojimo valstybės narės turi pateikti išieškojimo prašymus VLS registravimosi valstybei narei. Toks VLS registravimosi valstybių narių ir vartojimo valstybių narių atsakomybės pasidalijimas sukuria papildomą administracinę naštą, ypač tais atvejais, kai kelios vartojimo valstybės narės siunčia pagalbos prašymus dėl to paties skolininko.

    Ši „Fiscalis“ projekto grupė padarė išvadą, kad reikia toliau diskutuoti, kaip pagerinti PVM, kuris vis dar nesumokėtas pagal Sąjungos VLS sistemą, išieškojimą. Buvo pasiūlytos įvairios galimybės, be kita ko, iš dalies pakeisti atitinkamas PVM direktyvos (Direktyva 2006/112/EB) nuostatas, kad VLS registravimosi valstybė narė galėtų prisiimti tiesioginę atsakomybę už nesumokėto VLS PVM išieškojimą. Kitos politikos galimybės galėtų būti supaprastinta procedūra pagal Išieškojimo direktyvą, susijusi su VLS PVM reikalavimais, pavyzdžiui, atsisakant reikalavimo naudoti vienodą pranešimo formą arba vienodą dokumentą, kuriuo leidžiama užtikrinti reikalavimo vykdymą, atsižvelgiant į tai, kad VLS registravimosi valstybė narė jau turi atitinkamą informaciją apie nesumokėtą VLS PVM.
23. Taip pat buvo keliami klausimai dėl dabartinės grąžintinų PVM sumų arešto praktikos. Pagal Reglamento (ES) 904/2010 48 straipsnį leidžiama vienoje valstybėje narėje mokesčių

[15] Europos Sąjungos pažangiojo tarptautinio administracinio bendradarbiavimo bendrija, kurios tikslas – skatinti vienalaikę arba daugiašalę kontrolę, bendrus auditus, pareigūnų darbą užsienio administracinėse įstaigose ir dalyvavimą administraciniuose tyrimuose.

mokėtojui grąžintiną PVM tiesiogiai perkelti į kitą valstybę narę, kurioje tas mokesčių mokėtojas turi negrąžintų skolų. Nors ši procedūra palengvina išieškojimą, šiuo metu jai reikalingas skolininko sutikimas. Jei tokio sutikimo nėra, valstybės narės turi pateikti išieškojimo pagalbos prašymus, o tai didina administracinę naštą tiek prašančiosioms valstybėms narėms, tiek valstybėms narėms, į kurias kreipiamasi. Remiantis valstybių narių pateiktais statistiniais duomenimis, 2025 m. buvo užregistruota ne mažiau kaip 912 išieškojimu prašymų, susijusių su grąžintinomis PVM sumomis.

4. Išvados

24. Savitarpio pagalba vykdant reikalavimus pagal Išieškojimo direktyvą tapo vis svarbesne priemone siekiant užtikrinti sąžiningą apmokestinimą ir apsaugoti viešąsias pajamas ES. Prašymų ir išieškotų sumų gerokai padaugėjo, o tai rodo bendrą dabartinės sistemos vertę.

25. Vis dėlto sunku užtikrinti sudėtingų arba didelės vertės reikalavimų vykdymą. Išieškojimo veiksmų veiksmingumą ir efektyvumą riboja turto, kurį galima panaudoti, trūkumas, nemokumo atvejai, ilgos vertinimo ir audito procedūros ir ilgas ginčų nagrinėjimas.

26. Tyrimas ir keitimasis informacija su nacionaliniais administratoriais rodo, kad svarbu toliau gerinti padėtį tiek nacionaliniu, tiek tarpvalstybiniu lygmenimis, kad būtų galima susidoroti su nuolat didėjančiu prašymų skaičiumi. Aspektai, kuriems reikėtų skirti ypatingą dėmesį:
    - supaprastinti taisykles siekiant sutrumpinti vertinimo ir audito procedūrų trukmę ir sumažinti užginčijimų ir vėlavimų skaičių;
    - investuoti į veiksmingas rinkimo ir išieškojimo procedūras ir tinkamus administracinius gebėjimus prašančiosiose valstybėse narėse ir valstybėse narėse, į kurias kreipiamasi, taip pat nagrinėti DI ir skaitmeninių technologijų teikiamas galimybes taikant tinkamas apsaugos priemones;
    - gerinti mokesčių (išieškojimo) institucijų ir teismų bei kitų nemokumo bylas nagrinėjančių institucijų bendradarbiavimą;
    - užtikrinti nuoseklius ir savalaikius tolesnius veiksmus, susijusius su išieškojimo pagalbos prašymais;
    - spręsti turto buvimo vietos nustatymo problemą, nes keičiantis informacija pagal Direktyvą 2011/16/EB dėl administracinio bendradarbiavimo nesuteikiama tikralaikė prieiga prie naujausios informacijos apie turtą užsienyje;
    - šalinti mokesčių išieškojimo institucijų ir nemokumo procedūras administruojančių institucijų bendradarbiavimo spragas.

27. Komisija rems „Fiscalis“ projekto grupės darbą išieškojimo srityje ir pasinaudos jo rezultatais ateityje atlikdama analizę ir imdamasi galimų veiksmų. Visų pirma Komisija apsvarstys, kaip būtų galima pagerinti veiklos praktiką didelio masto tarpvalstybinio išieškojimo atvejais. Siekiama įvertinti, ar labiau koordinuotas daugiašalis valstybių narių bendradarbiavimas, papildantis dabartinį dvišalį bendradarbiavimą, galėtų padidinti veiksmingumą, ypač sudėtingais atvejais, apimančiais kelias valstybes nares, kai dvišaliai metodai gali būti ne tokie veiksmingi.

28. Atsižvelgdama į neigiamą ilgai trunkančių ginčų poveikį mokesčių išieškojimui, Komisija ketina išnagrinėti, kaip būtų galima pagerinti prevencinių priemonių naudojimą siekiant užtikrinti ginčijamų reikalavimų įvykdymą. Šiuo metu prašymų imtis prevencinių priemonių skaičius tebėra nedidelis. „Fiscalis“ projekto grupės projektas galėtų padėti įvertinti, ar taip yra (iš dalies) dėl to, kad nėra aiškių ir (arba) suderintų prevencinių priemonių taikymo tarpvalstybiniais atvejais procedūrų.

29. Kartu su valstybėmis narėmis Komisija toliau nagrinės tinkamiausias galimybes pagerinti PVM, kuris tebėra nesumokėtas pagal Sąjungos VLS sistemą, išieškojimą ir sudaryti palankesnes sąlygas tiesiogiai perkelti mokesčių mokėtojui vienoje valstybėje narėje grąžintiną PVM į kitą valstybę narę, kurioje tas mokesčių mokėtojas turi negrąžintų skolų.

30. Komisija toliau rems administratorius teikdama gaires, vykdydama stebėseną ir, kai tinkama, imdamasi teisėkūros iniciatyvų. Ji taip pat sieks išieškojimo pagalbos klausimus įtraukti į derybas su trečiosiomis valstybėmis. Valstybės narės raginamos toliau bendradarbiauti su Komisija, kad būtų užtikrintas sėkmingas šių veiksmų įgyvendinimas.

1 priedas. Kiekvienos valstybės narės gautų prašymų skaičiaus apžvalga (2024–2025 m.)

	Prašymai pateikti informaciją		Prašymai pranešti		Prašymai imtis prevencinių priemonių		Prašymai vykdyti reikalavimus	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025
BE	1 034	944	53	58	25	33	1 764	2 126
BG	1 940	2 195	65	72	10	13	766	866
CZ	331	537	44	18	0	4	406	562
DK	214	175	30	17	0	12	517	399
DE	2 668	2 374	220	325	19	62	5 143	4 186
EE	153	175	12	11	3	27	386	407
IE	290	256	22	57	0	95	512	692
EL	454	597	10	5	2	5	157	244
ES	1 364	1 281	50	70	11	8	1 920	1 713
FR	1 474	2 289	62	163	3	122	3 537	3 839
HR	749	737	17	28	2	2	307	661
IT	1 527	1 427	83	72	13	15	1 561	1 545
CY	141	160	19	15	3	3	786	431
LV	313	296	23	14	1	4	166	213
LT	1 705	1 987	20	26	48	39	6 318	6 735
LU	796	649	29	34	6	19	1 583	2 077
HU	896	1 173	59	53	12	7	422	938
MT	57	82	20	69	9	0	154	673
NL	1 671	1 692	77	127	10	12	2 405	2 013
AT	658	834	38	47	6	6	1 028	1 460
PL	2 842	2 856	229	332	3	11	2 995	3 830
PT	678	675	21	16	2	11	587	617
RO	5 932	5 562	99	80	2	4	1 848	2 001
SI	226	217	11	24	1	1	383	400
SK	371	405	23	24	5	8	393	402
FI	76	46	13	8	0	1	191	107
SE	273	171	17	31	0	2	299	260
Iš viso	**28 833**	**29 792**	**1 366**	**1 796**	**194**	**526**	**36 525**	**39 397**

2 priedas. Nacionaliniai mokesčių, kuriuos siekiama išieškoti, nepriemokos rodikliai

Toliau pateiktoje lentelėje apžvelgiama visa nepriemoka metų pabaigoje, išreikšta kaip visų grynųjų pajamų procentinė dalis (2023 m. duomenys)[16].

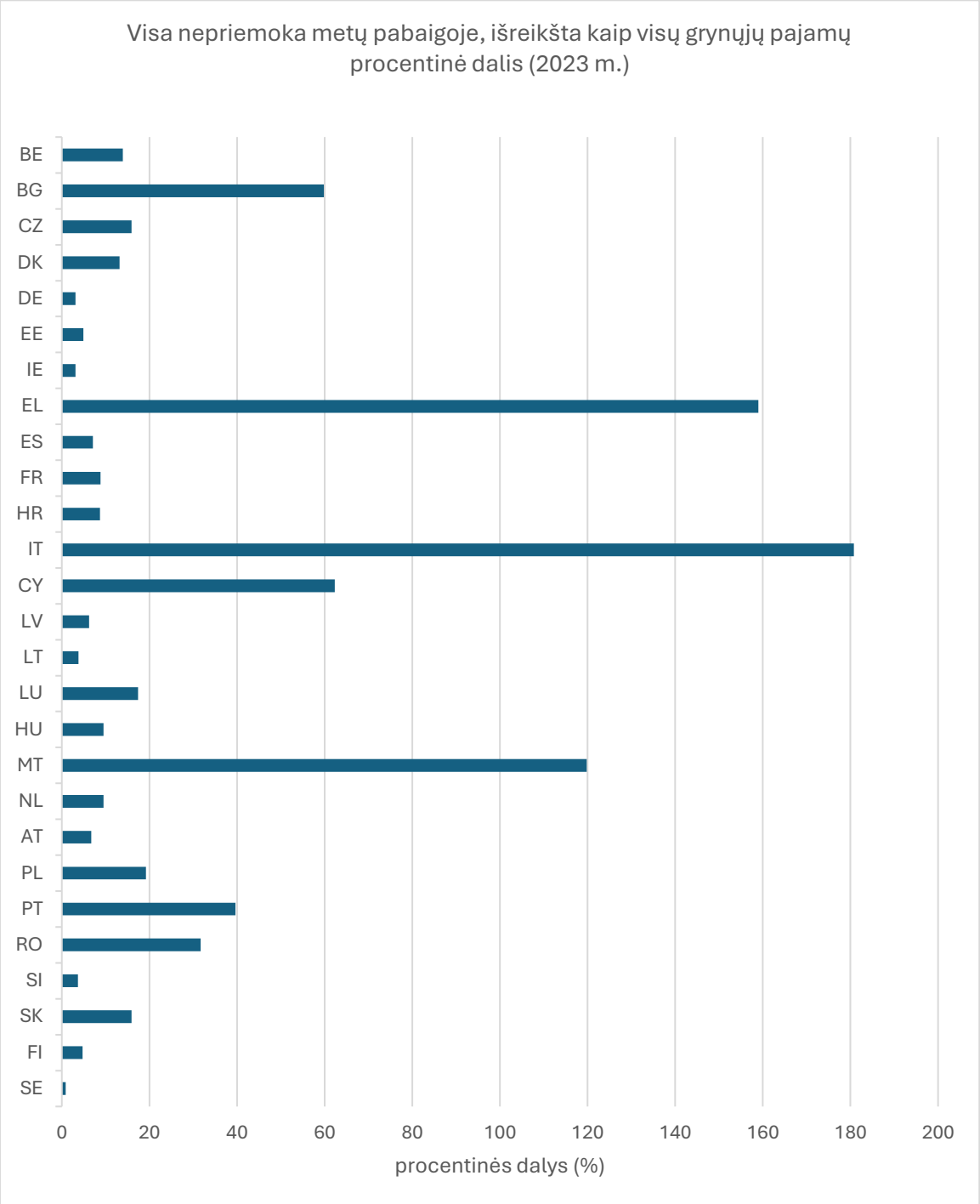

[16] Duomenys paimti iš 2025 m. EBPO mokesčių administravimo ataskaitos, p. 105, 7.2 ir 7.3 diagramos (Tax Administration 2025 | OECD). Šaltinis: ADB, CIAT, IOTA, TVF, EBPO, tarptautinis pajamų administravimo tyrimas, D.41 lentelė „Nepriemokų normos. Laikotarpio pabaigos likučiai ir surinktinos nepriemokos, http://isoradata.org.

Toliau pateiktoje lentelėje apžvelgiama visa nepriemoka metų pabaigoje, kuri laikoma surinktina ir išreikšta kaip visos nepriemokos metų pabaigoje procentinė dalis (2023 m. duomenys)[17].

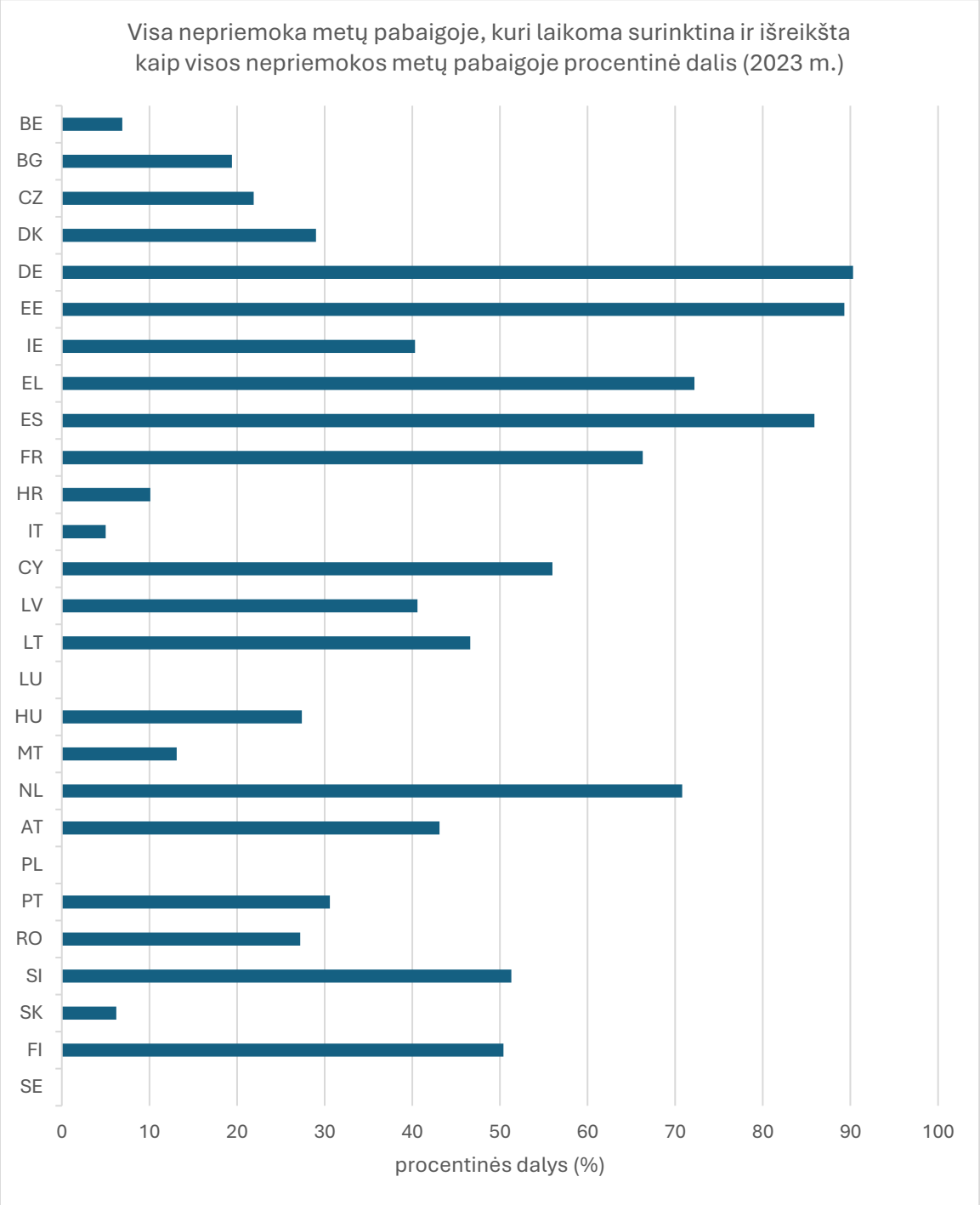

[17] Duomenys paimti iš 2025 m. EBPO mokesčių administravimo ataskaitos, p. 106, 7.4 diagrama (Tax Administration 2025 | OECD). Šaltinis: ADB, CIAT, IOTA, TVF, EBPO, tarptautinis pajamų administravimo tyrimas, D.41 lentelė „Nepriemokų normos. Laikotarpio pabaigos likučiai ir surinktinos nepriemokos, http://isoradata.org.